

κρητολογικά γράμματα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΡΕΘΥΜΝΗΣ

"Το αρχείο Γαίτου Βλαβίου"

(Ανάτυπο)

ΤΕΥΧΟΣ

9/10

ΡΕΘΥΜΝΟ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ
1994

Ζαχαρένια Σημανδηράκη

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΠΑΥΛΟΥ ΒΛΑΣΤΟΥ

Ο μεγάλος Ρεθύμιος λαογράφος Παύλος Βλαστός, γιος του Γεωργίου και της Πελαγίας, γεννήθηκε τη νύχτα της 29ης προς την 30ή Ιανουαρίου 1836 στο Βυζάρι Αμαρίου και καταγόταν από τον Βυζαντινό αρχοντικό οίκο των Βλαστών. Ο πατέρας του και ο αδελφός του Εμμανουήλ πολέμησαν στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη κατά τον Αγώνα του 1821, τα δύο αδέλφια μάλιστα ήταν από τους πρώτους που μπήκαν στο Παλαμήδι κατά την άλωσή του τη νύχτα της 30 Νοεμβρίου του 1822.

Ο Παύλος Βλαστός έμαθε τα πρώτα του γράμματα από τον πατέρα του και από τον Χαράλαμπο Πετυχάκι και μαθήτευσε κοντά στους περίφημους δάσκαλους του Ρεθύμνου Κωνσταντίνο Χατζή Ιωάννη Ψαρουδάκη και Παρθένιο Περίδη. Το 1853 διορίστηκε από την Εφορεία Ρεθύμνης ως βοηθός του Κ. Ψαρουδάκη ο οποίος ήταν και πρωτοψάλτης του Κύθεδρικού ναού των Εισοδίων Ρεθύμνης, διδάχθηκε από αυτόν ολόκληρο το σύστημα της Βυζαντινής μουσικής και το 1858 διορίστηκε αριστερός ψάλτης στον ίδιο ναό. Τον ίδιο χρόνο όμως, εξαιτίας της έκρηξης της επανάστασης και μετά την ένοπλη συγκέντρωση στα Μπουτσουνάρια κοντά στα Χανιά, ο Βλαστός έφυγε για τη Σμύρνη και την Κωνσταντινούπολη απ' όπου επανήλθε το 1860. Προσεκλήθη από το φίλο του Γραμματέα της Δημογεροντίας Ηρακλείου Αντώνιο Βουμβουλάκη (αργότερα πρόεδρο της Επαναστατικής Συνέλευσης των Κρητών το 1868 που σκοτώθηκε στο Χαϊνόσπηλιο της Ασή Γωνιάς) και με ενέργειές του διορίστηκε ως δάσκαλος στο Νηπιαγωγείο του Ηρακλείου, καθώς επίσης και δεξιός ιεροψάλτης στο ναό του Αγίου Ματθαίου του Σιναΐτικου Μετοχίου. Το 1863 διορίστηκε από τον Μητροπολίτη Κρήτης Διονύσιο Χαριτωνιάδη τον εξ Ανδριανουπόλεως (Οικουμενικό Πατριάρχη το 1887) ως αριστερός ιεροψάλτης στον Μητροπολιτικό ναό του Αγίου Μηνά ενώ του ανατέθηκε και η διδασκαλία της Βυζαντινής μουσικής στους μαθητές του Ελληνικού Σχολείου Ηρακλείου.

Όταν το 1864 πέθανε ο πατέρας του, ο Βλαστός αναγκάστηκε να παραιτηθεί από τις θέσεις του στο Ηράκλειο και να επιστρέψει στο Ρέθυμνο για να αναλάβει την προστασία της οικογένειάς του και επιδόθηκε σε εμπορικές επιχειρήσεις μαζί με τον αδελφό του Ιωάννη. Κατά την επανάσταση του 1866-69 πήγε στην Αθήνα και συνεργάστηκε με την των Κρητών Επιτροπή για την περίθαλψη των προσφύγων και επανερχόμενος στην Κρήτη συνέχισε την συγγραφή Βυζαντινής μουσικής, συνεργαζόμενος με το περίφημο μουσικό περιοδικό της εποχής, τη "Φόρμιγγα". Μαθητές του υπήρξαν μεταξύ άλλων οι Εμμ. Αντωννακάκης, Νικόλ. Βαρούχας, Αθανάσιος Ηγούμενος Απεξανών, ο Επίσκοπος Κισάμου και Σελίνου Άνθιμος Λελεδάκης και ο ανηψιός του καθηγητής Γεώργιος Λελεδάκης, ο Αν-

δράας Βεργίτης, κ.ά.

Και πάλι αναγκάστηκε να εκπατρισθεί στην Αθήνα μετά την απαγωγή της Οθωμανίδας Νουριγιέ της οικογενείας των Τουρκοκορητών Κάντζηδων, την οποία και παντρεύθηκε μετά την μύησή της στον Χριστιανισμό και την βάπτισή της με το όνομα Μαρία.

Κατά την επανάσταση του 1878 προσέφερε και πάλι τις υπηρεσίες του στην εν Αθήναις Κεντρική των Κρητών Επιτροπή. Μετά το τέλος της επανάστασης, με την μεσολάβηση του Φωτιάδη Πασά επανήλθε το 1880 στο Ρέθυμνο και το 1881 εξελέγη πληρεξούσιος της επαρχίας Αμαρίου και αργότερα Διοικητικός Σύμβουλος του Τμήματος Ρεθύμνης, εκλεγόμενος συνεχώς μέχρι το 1885.

Και κατά την επανάσταση του 1889 κατέφυγε στην Αθήνα, εργάστηκε για τον Κρητικό Αγώνα και επανήλθε στην Κρήτη την ίδια μέρα που ήλθε και ο Ύπατος Αρμοστής Πρίγκηπας Γεώργιος, δηλαδή την 9η Δεκεμβρίου του 1898. Παρέμεινε στο Ρέθυμνο μέχρι τον θάνατό του στις 29 Απριλίου του 1926.

Σημαντικότατο έργο επέτελεσε ο Βλαστός καταγράφοντας λαογραφικά στοιχεία της Κρήτης. Όπως ο ίδιος αναφέρει, την ιδέα της περισυλλογής και μελέτης των δημοτικών τραγουδιών της Κρήτης συνέλαβε όταν ήταν ακόμη στο Ηράκλειο, ως μουσικοδιδάσκαλος και ιεροψάλτης. Περιήλθε τις επαρχίες Μεραμπέλλου, Λασιθίου, Τεμένους, Μαλεβυζίου, Γορτύνης, Αμαρίου, Αγίου Βασιλείου, Αποκορώνου και Σφακίων και στις περιόδους του αυτές δεν περιορίστηκε μόνο στην καταγραφή των δημοτικών τραγουδιών, αλλά και στην καταγραφή και όλων των άλλων εκδηλώσεων του λαϊκού βίου (δοξασίες, ήθη και έθιμα, παραδόσεις, παραμύθια, παροιμίες, δεισιδαιμονίες κλπ.).

Το ογκωδέστατο και πολυτιμότερο έργο του Παύλου Βλαστού, η συγκέντρωση δηλαδή και καταγραφή όλων εκείνων των στοιχείων που αποτελούν την Κρητική Λαογραφία σε όλες τις μορφές της, αλλά και πλείστων άλλων στοιχείων που εκείνος θεωρούσε άξια διατήρησης στα γραπτά του, έχουν καταχωρηθεί σε 93 χειρόγραφους βιβλιοδετημένους τόμους (ενδεικτικός είναι ο κατάλογος των τόμων και των καταγεγραμμένων θεμάτων, που ακολουθεί). Τα κείμενα αν και όχι πάντα ευανάγνωστα, είναι πολύτιμες πηγές για διάφορα λαογραφικά και όχι μόνο θέματα, στα οποία και ανατρέχει κάθε σοβαρός μελετητής περί την Λαογραφία. Το αρχείο περιήλθε, μετά τον θάνατο του Ρεθυμνίου Λαογράφου, στους κληρονόμους του και κατατέθηκε με συμβολαιογραφική πράξη στις 10 Αυγούστου 1963 στο Ιστορικό Αρχείο Κρήτης, όπου μέχρι σήμερα φυλάσσεται, ασφαλισμένο σε μεταλλική αρχειοθήκη στο γραφείο της γραφουσας. Δίδεται για μελέτη και άντληση στοιχείων από τους ερευνητές, οι οποίοι και παραπέμπουν στις μελέτες τους -ως οφείλουν- στην πολύτιμη αυτή συλλογή του Ιστορικού Αρχείου Κρήτης.

Ευχής έργον θα ήταν να υπήρχε η ανάλογη χρηματοδότηση αλλά και εκείνοι οι ειδικοί επιστήμονες, που, με υπομονή, αγάπη και οπωσδήποτε αρκετό χρόνο, θα επεξεργαζόταν το ογκωδέστατο αυτό έργο, ούτως ώστε να προχωρούσε η εκτύπωσή του και να γινόταν ακόμη πιο προσιτό στους ενδιαφερόμενους ερευνητές αλλά και στους απλούς μελετητές που σήμερα συναντούν ίσως δυσκολίες στην ανάγνωσή του.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Των δωρηθέντων εις το Ιστορικόν Αρχείον Κρήτης ιδιογράφων βιβλίων της συλλογής Παύλου Βλαστού του Ρεθυμνίου

- 1) Εγκόλπιον-Ηράκλειον 1863
- 2) Συλλογή Εκκλησιαστικών μελών εκδεδομένων και ανεκδότων

3) Μουσικά Εκκλησιαστικά ανέκδοτα-Συλλογή υπό Παύλου Γ. Βλαστού 1870-Ρέθυμνον.

4) Φιλολογία της Μουσικής της Βυζαντινοελληνικής και Παναρχαίας-Συλλεγείσα υπό Παύλου Γ. Βλαστού, Κρητός-1874.

5) Λύρα η Πανελλήνιος Μούσα-Μελοποιήσις Παύλου Γ. Βλαστού Κρητός 1901.

6) Η Αηδών της Κρήτης-υπό του Μουσικολογιωτάτου Παύλου Γ. Βλαστού του Κρητός τονισθέντα και μελοποιηθέντα παρ' αυτού προς διάσωσιν δια το μέλλον της Βυζαντινής ή Ελληνικής αρχαίας Μούσης-Ρέθυμνον 1860.

7) Αηδών της Κρήτης υπό του Μουσικολογιωτάτου κ. Παύλου Γ. Βλαστού Κρητός, τονισθέντα και μελοποιηθέντα παρ' αυτού-1860.

8) Παράρτημα "Φόρμιγγος" Μουσικόν. Κρητική Μούσα. Δημώδη άσματα της Κρήτης και χοροί εκ της ανεκδότου συλλογής του Παύλου Βλαστού.

9) Υπορχήματα Κρητών ή Κρησσών Μούσα η πάτριος-υπό Παύλου Γ. Βλαστού μελοποιηθέντα ή τονισθέντα εις την αρχαίαν Ελληνικήν και Βυζαντινήν Μουσικήν προς διαιώνισιν των Πατρών-Αθήναι 1892.

10) Παιδικά άσματα προς χρήσιν των δημοτικών σχολείων μελοποιηθέντα υπό του κ. Παύλου Γ. Βλαστού Ρεθυμνίου. Η ποίησις δε διαφόρων ποιητών-1907.

11) Διάφορα άσματα ερωτικά υπό Παύλου Γ. Βλαστού τονισθέντα 1860.

12) Η Αηδών της Κρήτης, ήτοι τραγούδια διάφορα τονισθέντα υπό Παύλου Γ. Βλαστού του Ρεθυμνίου-1865.

13) Ακολουθία νεκρώσιμος εις κοιμηθέντας-Παύλος Βλαστός.

14) Άσματα λαϊκά Κρητών ή Συλλογή Κρητικής ποιήσεως ποικίλης, συλλεγείσα υπό Παύλου Γ. Βλαστού, Κρητός τόμος Α' 1850. Πίναξ. Άσματα νηπιακά, δίστιχα υπνωτικά ή νανουρίσματα (βαυκαλίσματα), προς τον ύπνον, εν τω ύπνω, νηπιακά. Ηλικία του ανθρώπου παρ' αρχαίοις και παρά του λαού της Κρήτης. Γοητεία δι' ασθενείας νηπίων (προλήψεις) δυσπρόφερα πολυσύλλαβα και υπογραμμοί παιδικοί, γύμνασις μνήμης δι' ασμάτων και μύθων, προβλήματα και γρίφοι, λογοπαίγνια, αινίγματα Κρητών κατ' αλφάβητον, κάλανδρα της αρχιχρονιας, των Φώτων, θρήνος των Αγίων Παθών του Σωτήρος, άσματα προτρεπτικά της τάβλας, προπόσεις και βακχικά, άσματα ποιμενικά, φυλακισμένων εκπατρισθέντων, αποδημούντων της ξενιτιάς, θρησκευτικά, φυτολογικά, ζωολογικά, θαλασσινά, άσματα Ρίμαι (σίλλοι) και σάτυραι, αστεία, ερωτικά, ασμάτων παράρτημα. Ερωτικά γαμήλια άσματα κλέφτικα ή ηρωϊκά του Χάρωνος, αιθερίων πνευμάτων, Νιρηϊδων κλπ. εξωτικών, Βίγος, καταχανάδων ή βρυκολάκων.

15) Β' τόμος-Άσματα λαϊκά Κρητών ή Συλλογή δημώδους Κρητικής ιστορικής ποιήσεως συλλεγείσα υπό Παύλου Γ. Βλαστού-Κρητός 1850. Πίναξ: Άσματα ιστορικά αγνώστου εποχής. Περί του Διγενή του μεγάλου ήρωος της Κρήτης, ναυτικά, θαλασσινά, ναύαγια, ναυμαχίαι κλπ. Περί Σαρακινών, ιστορικά επί Ενετοκρατίας. Ιστορικά επί Τουρκοκρατίας. Άσματα αρματωλοί μετά την άλωσιν της Κρήτης. Από της επαναστάσεως του Δασκαλογιάννη 1770 μέχρι του 1800. Αρματωλοί της εποχής ταύτης. Ιστορικά της εποχής του 1800-1820. Αρματωλοί άσματα της Μεγάλης Επανάστασεως. Άσματα της εποχής 1831-1865, της εποχής των Μουρνιδών (απαγχονήσεως 1833), της επαναστάσεως του 1841, της επαναστάσεως του 1858. Προσθήκη-Αρματωλοί της εποχής κλπ. Άσματα της εποχής 1866-1900, ολοκαύτωσις της Μονής Αρκαδίου (1866) του Ρωσσοτουρκικού πολέμου 1877 της επαναστάσεως εν Κρήτη του 1878, της επαναστάσεως εν Κρήτη του 1889, άσματα παραμονών της επαναστάσεως του 1896, διαμαρτύρησι της αδαμάστου Κρήτης.

16) Τόμος Γ' Λαϊκά άσματα-συνέχεια του προηγούμενου τόμου με 225 ευρετηριασμένα τεμάχια.

17) Ποίησις Κρητών από της αρχαιότητος μέχρι σήμεραν και διάφορα άλλα ποιήματα αφορώντα την ηρωίδα Κρήτην. Συλλογή Παύλου Γ. Βλαστού 1871 (διάφορα ξένα και ιδικά του ποιήματα).

18) Κρητικά τραγούδια της τραπέζης (τάβλας).

19) Ρίμαι Κρητών ή Λαϊκή Μυθολογία εις ποίησιν υπό Παύλου Γ. Βλαστού (αυτοσχέδια ποιήματα αυτού άλλα εις δημοτικήν κρητικήν, άλλα εις μικτήν και άλλα εις σχετικήν καθαρεύουσιν).

20) Αιθέρια φάσματα ήτοι: ήθη, έθιμα, προλήψεις, μυθολογίαι και παραδόσεις Κρητών. Συλλογή Παύλου Γ. Βλαστού Ρέθυμνον Κρήτης-1859 περί νηρηΐδων, τελωνίων, καταχανάδων, ανασκελάδων, καρακαντζόλων, φαντασμάτων, αδελφοδιώκτου, στοιχείων, πανώλους, βραχνά, βιστριγμού, βασκανίας, ρίγου, αερίκων, εξωτικών, καντανεύματος (νεκροφανείας) γοήτων και γοητειών, μάγων και μαγείας, διαβόλων, μοιρών, τύχης.

21) Φράσεις και δίστιχα-Ήθη και έθιμα Κρητών.

22) Σκέψεις σοφών. Συλλογή ποικίλη υπό Παύλου Γ. Βλαστού του Κρητός εν Ρεθύμνη 1863 (με ευρετήριο αλφαβητικόν των περιεχομένων. Ογκώδης τόμος 1512 σελίδων).

23) Η πρώτη παναρχαία θεοφονία της Κρήτης-υπό Παύλου Γ. Βλαστού -εκ της παναρχαίας Κρητικής μυθολογίας- εν Ρεθύμνη 1920.

24) Διάφοροι επικήδειοι λόγοι αγωνιστών.

25) Οικιακή οικονομία, υγιεινή, ιατρική, γεωργική, μελάνη διαφόρων ειδών, γλυκίσματα, νερά κοσμητικά και πυροκροτικά κατασκευαί-υπό Παύλου Γ. Βλαστού Ρεθυμνίου συλλεχθέντα-1860.

26) Σεισμολόγιον Κρήτης-Συλλογή υπό Παύλου Γ. Βλαστού-Ρέθυμνον 1850.

27) Γυναικείος κόσμος εν Κρήτη-Συλλογή υπό Παύλου Γ. Βλαστού-Αθήναι 1890.

28) Μύθοι Κρητών ή παραμύθια-Συλλεχθέντες υπό Παύλου Γ. Βλαστού 1885.

29) Μυθολογία λαϊκή.

30) Ιατροσόφιον-Συλλογή Παύλου Γ. Βλαστού εν Ρεθύμνη 1865.

31) Λαογραφία Κρήτης ή ιστορικά παραδόσεις-συλλογή πολυετής και πολύμοχθος-Παύλου Γ. Βλαστού 1888-εν Ρεθύμνη.

32) Διάφορα Κρητικής Λαογραφίας-Συλλογή Παύλου Γ. Βλαστού Κρητός-Προλήψεων, ηθών, εθίμων κλπ. αλεξιφάρμακα, αλεξιλογα, χαρακτήρες, γοητεία, φυλακτήρια κλπ., βαυκαλήματα, νηπιακά, τραγούδια-Ρέθυμνον 1860 Τόμος Α'

33) Διάφορα Κρητικής Λαογραφίας-Αθήναι-1874.

34) Η Μητρίς Κρήτης υπό Παύλου Γ. Βλαστού Ρέθυμνον-1900.

35) Κρητικά κάλανδα.

36) Οικογένειαι Βλαστών. Οι ευγενείς Βλαστοί εν Κρήτη από του έτους 1182 μέχρι σήμεραν Ρέθυμνον-1900.

37) Γεωργικά παρατηρήσεις των Κρητών-Ήθη και έθιμα-Λαογραφία Κρήτης-Χρησμοί-προλήψεις-κάλανδα κλπ. Συλλογή πολυχρόνιος υπό Παύλου Γ. Βλαστού Ρεθυμνίου 1850.

38) Συλλογή παροιμιών δημωδών του φιλοσόφου λαού της μεγαλονήσου και της Βασιλίδος Κρήτης τόμος Α'-Α-Ο, συλλεγείσα υπό Π.Β. από του 1850 μέχρι σήμεραν. Εν Ρεθύμνη 1925 (σελ. 2066).

39) Παροιμιαί δημώδεις των Κρητών Τόμος Β'-Π-Ω.

- 40) Παροιμίες Κρητών Τόμ. Α'
- 41) Παροιμίες Κρητών Τόμ. Β'
- 42) Παροιμίες Κρητών Τόμ. Γ'
- 43) Παροιμίες Κρητών Τόμ. Δ'
- 44) Λεξιλόγιον ή Γλωσσάριον Κρητικού ιδιώματος-Συλλογή Π.Β. εν Ρεθύμνη 1850.
- 45) Διάφορα Λεξιλόγια Κρητικών λέξεων-υπό Π.Β. εν Ρεθύμνη 1852.
- 46) Λεξικόν Κυρίων ονομάτων Κρητών προ Χριστού διαλαμπάντων Τόμ. Α'
- 47) Λεξικόν Κυρίων ονομάτων Κρητών Τόμος Β'-1862
- 48) Κύρια ονόματα πόλεων και προσώπων Τόμος Α'
- 49) Κύρια ονόματα πόλεων και προσώπων Τόμος Β'
- 50) Σημειωματάριον 1884 Παύλου Γ. Βλαστού εν Ρεθύμνη
- 51) Η Εκατόμπολις Κρήτης-υπό Παύλου Γ. Βλαστού-1874
- 52) Λύρα-Παύλου Γ. Βλαστού
- 53) Χρονολογικά Κρητικά-Τα μετά Χριστόν υπό Π.Β. 1850 Τόμ. Β' (Σημ. Ο πρώτος τόμος του βιβλίου τούτου δεν ευρίσκεται και έχει προφανώς απωλεσθή κατά την Γερμανικήν Κατοχήν, πιθανώς δε αφορά την προ Χριστού εποχήν).
- 54) Χρονολογικά Κρητικά-Τόμος Γ'
- 55) Χρονολογικά Κρητικά Τόμος Δ'
- 56) Χρονολογικά Κρητικά Τόμος Ε'
- 57) Ιδαία Μέλισσα-Συλλογή ποικίλη περί Κρήτης και διάφορα άλλα χρήσιμα ιστορικά-Τόμος Α' υπό Π.Β. Ρέθυμνον 1870.
- 58) Ιδαία Μέλισσα Τόμος Β'
- 59) Ιδαία Μέλισσα Τόμος Γ'
- 60) Διάφορα από διαφόρους πηγάς.
- 61) Άλωσις της Κρήτης υπό των Τούρκων-Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλή-Έντυπος έκδοσης Βενετίας 1681.
- 62) Άλωσις της Κρήτης υπό των Τούρκων-υπό Π.Β. ανέκδοτος-1904.
- 63,1) Ερωτόκριτος-Ποίημα ερωτικόν υπό Βικεντίου Κορνάρου (εργασία έτοιμη προς έκδοσιν υπό Π.Β., με πρόλογον, αποκαθαρμένον κείμενον, λεξιλόγιον κλπ.).
- 63,2) Ερωτόκριτος-Έκδοσις Βενετίας 1884.
- 64) Χρονολογικόν πίναξ της Βασιλίδος Νήσου Κρήτης Τόμος Α'-1850.
- 65) Χρονολογικόν πίναξ της Βασιλίδος Νήσου Κρήτης Τόμος Γ'-1850.
- 66) Κρητικά-1837.
- 67) Έγγραφα διάφορα της Κρήτης του έτους 1877-Συλλεχθέντα υπό Παύλου Βλαστού του Ρεθυμνίου-Αθήναι 1877.
- 68) Μαρτυρολόγιον Κρητών των ετών 1894-1895.
- 69) Μαρτυρολόγιον Κρητών των ετών 1895-1897.
- 70) Μαρτυρολόγιον Κρητών των ετών 1897-1909.
- 71) Μαρτυρολόγιον Κρητών των ετών 1910-1911.
- 72) Το ζήτημα της ανεξιοθησκειάς εν Κρήτη υπό Π.Β. Ρέθυμνον 1860.
- 73) Ανεξιοθησκειά-Οι Ευρωπαίοι κατά της Τουρκίας-Αθήναι 1876.
- 74) Ανεξιοθησκειά-Αποτελέσματα εν Κρήτη-1881.
- 75) Εφημερίδες γράψασαι υπέρ της εκδόσεως του βιβλίου "ο Γάμος εν Κρήτη"-Αθήναι 1893.
- 76) Πανευρωπαϊκός πόλεμος 1914-1915.

- 77) Ο Πρώτος παγκόσμιος Ευρωπαϊκός πόλεμος 1915-1916
- 78) Ο Πρώτος παγκόσμιος Ευρωπαϊκός πόλεμος 1916-1918.
- 79) Ο Πρώτος παγκόσμιος Ευρωπαϊκός πόλεμος 1918-1919.
- 80) Ο Πρώτος παγκόσμιος Ευρωπαϊκός πόλεμος 1919-1925.
- 81) Διάφορα καταχωρημένα Τόμος Α'
- 82) Διάφορα καταχωρημένα Τόμος Β'
- 83) Διάφορα καταχωρημένα Τόμος Γ'
- 84) Διάφορα καταχωρημένα Τόμος Δ'
- 85) Διάφορα καταχωρημένα Τόμος Ε'
- 86) Διάφορα καταχωρημένα Τόμος ΣΤ'
- 87) Αρχαίαι εγγραφαι Κρήτης
- 88) Εκκλησιαστικά Μουσικά
- 89) Διάφορα
- 90) Εγκόλπιον Μουσικών ύμνων
- 91) Βιβλία εκμαθήσεως μουσικής
- 92) Βιβλία εκμαθήσεως μουσικής
- 93) Χειρόγραφον Μ. Βερνάρδου ευρεθέν εντός των χειρογράφων Π. Βλαστού εις Ελληνικήν και Ιταλικήν περιέχον αντίγραφα εκ του αρχιβίου της Κοινότητος Κορφών, Κερκύρας κλπ.

Κρητικοί με την τοπική τους ενδυμασία
 (Αρχείο Νεοελληνικής Ιστορικής Βιβλιοθήκης).